

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető
minden küldemény intézendő:
Füvészkert-uteza 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések
díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél
100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden küldemény intézendő:
Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. Előfizetési felhívás. Csiky Lajos. — A nagy egyházak szavazatairól. Alsó-tiszaparti. — Gyakorlat és elmélet. Ónody Sándor. — Közügyeink. Gyűjtő-ív a radna-lippai ev. ref. egyház templom-alapjára. — Jelentés a h.-m.-vásárhelyi Jótét Egyesület működéséről és állapotáról. — Debreczen szab. kir. város polgármesterének évi jelentése az 1890. évről. — Irodalom. — Különfélék. — Hirdetés.

Előfizetési felhívás

a

DEBRECZENI

PROTESTÁNS LAP

1892. évi, tizenkettedik évfolyamára.

Lapunk ez évvel tizenkettedik évfolyamát kezdi meg. Tizenegy évi pályafutása alatt híven képviselte e lap első sorban egyházkerületünk s aztán egyetemes magyar ev. ref. egyházunk érdekeit.

Midőn most az 1892. évi, tizenkettedik évfolyamra olvasóink, egyházunk lelkészei, tanítói és általában tagjaiban vetett őszinte bizalommal előfizetést hirdetünk, kijelentjük, hogy programmunk marad az eddigi: küzdünk egyházunknak évszázadok viharait kiállott hittételei és jogai mellett; előbb akarjuk vinni egyházunkat a hitben és a munkás erőben; szemünk előtt tartjuk és támogatni óhajtjuk egyházunk veteményes kertjeit: a felső, közép- és elemi iskolákat. Nem hangzatos jelszavakkal, nem a sokszor eltévelyedő, úgynevezett *közvélemény* csábító szavai után haladunk útonkon: de becsületes munkával, a tisztesség fegyvereivel óhajtjuk az elénk tűzött czélt elérni. Ezután sem fogunk hízelegni sem fölfelé, sem lefelé, sem oldalt, hanem azt tartjuk feladatunknak, hogy a való igazság diadalra jusson egyházunk Sionának falain belül.

Lapunk előfizetési ára marad az eddigi: egész évre 5 frt; félévre 2 frt 50 kr; negyedévre 1 frt 25 kr.

Kérjük első sorban eddigi tisztelt előfizetőinket, s azután általában az egyház és iskola ügyei iránt érdeklődő összes egyházi és világi hitsorsosainkat, hogy lapunkat tartsák meg eddigi pártfogásukban, vagy fogadják be hittestvéri szeretetükbe.

Az 1891. decz. 5-én megnyilt s az 1892. évi tavaszra elnapolt magyar prot. zsinatok tárgyalásairól lapunkhoz mellékelte és melléklendő „Zsinati Értesítőnk” részletes tudósításokat fog hozni, s ez egyháztörténelmi fontosságú eseményeket egy külön könyvre menő vállalatában fogja megörökíteni.

A „Zsinati Értesítő” ára külön 1 frt; a kik ez összeget már beküldték, azoknak ez Értesítő a zsinat megnyiltával minden további fizetés nélkül fog küldetni.

Igaz tisztelettel

Debreczen, 1892. január 9.

Csiky Lajos,
felelős szerkesztő.

A nagy egyházak szavazatairól.

A Budapesten megjelenő Prot. E. és I. Lap folyó évi 1-ső számában Nyírségi aláírással „A több szavazatról szóló törvény hatása” cz. a. egy cikk jelent meg, mely statisztikai adatok alapján kívánja kimutatni, hogy a reformált zsinat által a nagyobb egyházak több szavazata kérdésében elfogadott Gr. Tisza Lajos-féle módosítvány, az eredeti szövegezésnél még sokkal jobban sérti a kis egyházak jogait, s hogy célját jobban elérhesse, támaszkodva valószínűleg arra, hogy az olvasó közönség egy jó-része a nyomtatásban olvasottakat készpénznek veszi, a tiszántúli egyházkerületet illetőleg teljesen légből kapott

számokkal lép elő A tiszántúli egyházkerületnek az 1890. évre kiadott névtárát alapul véve, az egyházak szavazatait egyházmegyénként következőleg lehet összeállítani:

	Eddigi szavazatok	Eredeti szöveg szerint	Új törvény szerint
I. A.-szabolcs-hajdúvidéki egyházm.	24	54	55.
II. Békés-bánáti	45	93	88.
III. Beregi	63	63	63.
IV. Bihari	43	46	47.
V. Debreczeni	32	43	46.
VI. Érmelléki	40	41	43.
VII. Felső-szabolcsi	85	85	85.
VIII. Heves-n.-kunsági	32	68	69.
IX. Máramaros-ugocsai	30	32	32.
X. N.-bányai	42	42	42.
XI. N.-károlyi	35	35	35.
XII. N.-szalontai	44	51	54.
XIII. Szatmári	66	69	71.

Összesen 581 722 730.

Szaporodtak volna tehát az egyházak szavazatai a törvényjavaslat eredeti szövegezése szerint a tiszántúli egyházkerületben 141 el, az elfogadott Tisza féle módosítvány mellett pedig szaporodtak 149-el; vagyis azon 6 egyházmegyének, melyet „Nyírségi“ úr az alföldiekhez s amit, 139-czel fog szavazatainak száma szaporodni.

Hol van hát az a 196 szavazat, melyről Nyírségi úr beszél?

Hogy a tiszántúli egyházkerületben 141, vagy 149 czel szaporodnak-e egyes egyházak szavazatai: az nem nagy fontosságú körülmény, s úgy vagyok meggyőződve, hogy azon zsinati atyák, kik az eredeti javaslat szövegét nem voltak hajlandók megszavazni s a Tisza-féle módosítványt megszavazták, nem is azon aggodalmaskodtak, hogy mennyivel fognak a tiszántúli egyházkerület szavazatai szaporodni, hanem az egy egyház szavazatai maximumául megállapított 12-ös számot tartották magasnak, s egyes egyházaknak különösen az egyházmegyék kebelében felülkerekedésétől féltek. S úgy vagyok meggyőződve, hogy az így gondolkozók megnyugtatóására az elfogadott Tisza-féle módosítvány teljesen alkalmas.

Nyírségi úr említett cikkében szemközt állítja az általa alföldinek számított 6 egyházmegyét, t. i. az a.-szabolcsi, békés-bánáti, bihari, debreczeni, heves-n.-kunsági és n.-szalontai egyházmegyéket, a többi 7 egyházmegyével, s bár az alföldi egyházmegyék szavazatára légből kapott adatokat használ, mégis azon következtetésre jut, hogy az egyházmegyék ezen két csoportja 370 és 368 szavazattal körülbelül ellensúlyozza egymást.

Legyen szabad az egyházmegyék ezen két csoportját nekem is összehasonlítanom, még pedig valódi adatok

alapján, s akkor fog kitűnni, hogy a Nyírségi úr által a felföldiekhez számított egyházmegyék még ma is mily túlsúlyban vannak az alföldiek felett, s különösen mily túlsúlyban voltak a Tisza-féle módosítvány elfogadása előtt.

A Nyírségi úr 6 alföldi egyházmegyéje 634,107 lélekszámmal gyakorolt eddig 220 szavazatot s fog gyakorolni az elfogadott szakasz alapján 359 szavazatot, míg a 7 felföldi egyházmegye 262,175 lélekszám mellett eddig 361 szavazatot gyakorolt, az új törvényszakasz alapján pedig 371 szavazatot fog gyakorolhatni.

Teljesen megnyúgodhatik tehát Nyírségi úr, mert ha a kis és nagy egyházak érdekei csakugyan az egyházmegyék ezen csoportjai szerint alakultak, a Felföld, mely pedig nem képezi egészen egy harmadrészét a tiszántúli kerületnek, még ezenál is mindig azon helyzetben lesz, hogy az Alföldet 12 szavazattal leszavazhatja.

Végül fogadjon el tőlem Nyírségi úr egy szerény tanácsot.

Ha ezeket ír, számíton arra, hogy akad a protestáns olvasó közönségben olyan is, ki a nyomtatva olvasott statisztikai adatokat nem veszi szentírásnak s a fáradságot sem restelli, hogy az adatokat helyesen összeállítsa.

Alsó-tiszaparti.

Gyakorlat és elmélet.

Valami megmagyarázhatlan érzet az, midőn a végzett theologus ifjú kikapja bizonyítványát, nézi-nézi, elmereng gondolata a multakon, s végigfutva osztályjegyzékein, mindenik beszéli a küzdelmet, melynek árán szerzette azokat, s ezek azt mondják: most már széles e világ, értékesítsd, a mit eddig tanultál, „előtted a pálya, az erőtlen csügged, az erős megállja“. Értékesítsd . . . de hol? . . . Hát menj képlánnak! . . . Jó, — irodában vagy tehát, hízeleg az ifjú, vagy kis-tiszteletes cím, de bejő egy ügyes-bajos ember, s te daczára, hogy kitűnő bizonyítványt hoztál, bejártad tudományszomjából a művelt külföldet: alig tudod megszólítani az atyafit, s magad érzed, hogy újból kell tanulnod, — mert megtanultad az egyházjogtant, cura pastoralist, és más a gyakorlati életre szükséges iskolai pensumot, de lehet, hogy lelkészi irodát — hol a gyakorlat a fő — csak távolról láttál; boldog vagy, ha összeköttetésed van valamelyik lelkész ismerőddel, — kivált ha az kitűnő praktikus lelkész, — ki aztán újra tanít téged.

Ebből fejlett ki aztán azon anomália, hogy egyes kiemelkedő központi helyek irányadókká váltak, egyes vidékek lelkészei a másiktól a gyakorlati lelkészterén annyira különböznek, mert egyik Pálénak, másik Kéfásénak, harmadik Apollónénak mondja magát . . . holott, ha valahol, épen a gyakorlatnál volna szükség az egyöntetűségre. E különbözőség tehát nagyon természetes, mert a gyakorlat terén majdnem minden lelkész vagy autodidakta, vagy egyszerűen a mások eljárásának imitatora; — és erre utalva is van. Eszembe jut erre egy adomának beillő történet, midőn az ifjú tiszteletes úr — ki később önszorgalma és kiváló tehetségei alapján, ev. ref. egyházunk legelőkelőbbjei közé emelkedék — tudományyal, hittel

gazdagon külföldi útból visszatérve, elfoglalja káplánságát: az öreg nagytiszteletű, vagy — mint mondták — nagyérdemű tiszteletes úr, hosszabb időre távozik el fényes egyházából. — Távozására előtti estve vele vacsorázó káplánjának felemlíti távozását azon ígéret kapcsán, hogy majd útasításokat fog neki adni a kápláni teendőket illetőleg. Már előáll az útra kész fogat, a mi ifjú tiszteletesünk csak várja az útasításokat, vagy elfeledte az öreg?! hiszen már kezében nagy kampós botja, mely erős, mint egy kikötő czölöp . . . no, igen . . . hát azt az útasítást adom tiszteletes úrnak, hogy osztán a temetésekénél jól vigyázzon, kivált ha jól fizetnek, elbúcsúztassa ijától-fijától . . . értette?! Itt a kulcs (már akkor családtalan volt), vigyázzon mindenre . . . Isten áldja meg! . . . Képzeltetni ifjú tiszteletesünk lelki állapotát, — tanult ő is cura pastoralist, szónoklattant stb., ott is van az eminens kalkulusa, de hát már most?! . . .

Ilyen vagy ehhez hasonló az ifjú káplán helyzete. Szerencsés aztán az, ki nagy egyházba juthat segédlelkésznek, hol jóakaró főnöke tudva az iskolai képzésnek hiányát, mindenbe belevezeti segédjét. A baj onnan van, mert a hittanszaki tanfolyamon, a multban épen nem, még a jelenben is — bár sok javult a helyzeten — nincs meg az egyensúly az elméleti és gyakorlati képzés között; — a gyakorlati tantárgyak, — melyekből a legtöbbször kell kint az életben méríteni, — alig néhány órát foglalnak el az órarendben a III. és IV-ed éven. Nem azt akarom mondani, hogy tehát az elméleti tantárgyak rovására adatnék nagyobb tér a gyakorlati tantárgyaknak, hiszen az elmélet is csak dióhéj, csak alap voltaképen, melyen tovább építhet a törekvő; — hanem igenis azt akarom mondani, hogy mivel a megválasztott lelkész különben is útvalva van a gyakorlatra: már a tanpályán is nyerjen a leendő lelkész oly alapot, a melyen aztán biztosan építhessen. Mert mi csoda az a heti 4 óra, p. o. a gyakorlati bibliamagyarázatra? Arra elég, hogy megtanulhassa a hallgató az írásmagyarázat különféle nemeit, az egyházi beszéd alkatrészeit, rhetorica figurákat stb., — de égető szükség az is, hogy a szónoklati remekeket már a tanórán is a tanár figyelmeztetésére ismerje meg a hallgató. Sohasem feledem el egy ilyen szónoklati remeknek b. e. Tóth Mihály tanár úr által előttünk felolvastatását. Mily hatással volt az reám, és hiszem, társaimra is! Megvehettük volna a kinyomatott beszédtert, olvashattuk volna, de nem lett volna az a hatása, mint midőn a tanár úr elemezve figyelmeztetett, hogy hol és miként kell keresni a gondolati gyöngyszemeket s talán lökést adott a mi gondolatmenetünknek is. Hogy e téren hiány mutatkozott, kitészik abból, hogy mi, — kik már akkor IV. éves hittanhallgatók voltunk (az oratorium akkor mennyezete miatt — úgy emlékszem — zárva volt), — midőn értesültünk, hogy a melyik templomban egy-egy nagyírú debreczeni lelkész úr tart beszédet, tömegesen oda mentünk, s voltak, kik magoknak a hallás után otthon jegyzetet csináltak. Jól emlékszem reá, hogy egy ízben, egy ily jegyzetem után dolgoztam ki évek mulva egy egyházi beszédet, átgűrva, átformálva, az eredeti beszédre már alig emlékezve, s nagy fényes gyülekezet előtt hatást érve is mondtam el. Négy óra tehát kevés egy ily tárgyra, szerencse, hogy legalább van út e tekintetben Debreczenben a továbbképzésre; de nem így állottunk a temetési beszédekkel, emlékem szerint soha a tanpályán még csak nem is csináltunk ilyet, hogy ma miként van? . . . nem tudom, de azt hiszem, heti 4 óra kevés arra, hogy ennyire ki lehessen terjeszkedni.

Tudom én azt is, hogy az iskola nem arravaló, hogy tökéletes egész az életnek, de a felé már ott kell törekedni, — hiszen az egyházi beszéd központja istenitiszteletünknek s erre kiváló súly fektetendő. Igaz, hogy szónok és beszédkészítő ritkán találkoznak egy személyben, de mégis erre kell törekedni. Ez azonban más természetű tér, mert az orator fieri potest, és segíthet magán.

Ónody Sándor,

evang. reform. lelkész.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Gyűjtő-ív a radna-lippai ev. ref. egyház templom-alapjára.

Kegyes jóttevők!

Magyar hit- és vérrokonaink!

Hazánkban a délvidéki protestantismus és magyarság ügyét figyelemmel kísérő közönség előtt régóta ismeretes lehet az, hogy a Maros mellett fekvő Radnán, Lippán és vidékén, melynek a magyar protestantismusra nézve oly fényes multja van, a különféle — főleg román és sváb — nemzetiségek közé került magyar protestáns hitrokonok, nem részesíthetvén lelképásztori gondozásban s nem ápolthatván közöttük édes magyar nyelvünk, nemesak felekezetiességéből vetkőznek ki, hanem vallásukkal együtt rendesen elvesztik magyar nemzetiségüket is. Ezen elszomorító tény a hite s magyarsága mellett híven kitartó töredéket, valamint az utóbbi időkben itt nagyobb számban letelepedett magyar protestáns elemeket a legkínosabban érinté s az áldozatok évről-évre szaporodó száma aggodalmukat csak növelni tudta. Az elviselhetetlen állapot folytán mindinkább szélesebb körben kezdett nyilvánulni az óhaj, minél előbb segíteni a protestantismust s magyarságot teljesen elnyeléssel fenyegető bajon, mindinkább sürgetőbb lett a követelés, megmenteni azt, mi még megmenthető. Így fogalmazott meg azon eszme, hogy az e vidéken szétszórtan élő magyar protestáns hitsorsosok egyházzá tömörüljenek s egy magyar ref. lelkész vezetése alatt ápolják egymás között vallásukat s nemzeti nyelvüket. De bármily lángoló volt is a vallás s magyar nemzetiség iránt való szeretet, legyőzhetlen akadály késleltette a magasztos eszme megvalósulását: a hívek szegénysége, az anyagi erő hiánya. Az isteni gondviselés azonban nem hagyta el a kicsiny, de lelkes tábor, küldött neki segítőt. Az ev. ref. egyházi főhatóság ugyanis, tekintettel e helynek úgy felekezeti, mint magyar nemzetiségi szempontból való óriási fontosságára, a közalap segítségével lehetővé tette, hogy mult év november havában megalakulhatott s most pedig egy év után állandósulhatott a radna lippai ev. ref. egyház s körlelkésziség.

A megalakulás után nagy buzgalommal látott hozzá a kisdud sereg egyházi ügyei rendezéséhez. A nemes és magasztos cél tudata, a lelki éhség és szomjúság érzete hovatovább buzgóbbakká s áldozatkészebbekké tette Krisztus szétszórt nyájának tagjait. Az egyház vezetői a belügyeket türelemmel rendezvén, minden igyekezetüket s fáradozásukat arra fordították, hogy egy hajlékot szerezzenek, hol nemzeti nyelvünkön lélekben és igazságban imádhassák a Seregek Urát, Istenét.

Miután jól tudták azt, hogy csak úgy számíthatnak kívülről támogatásra, ha előbb saját erejüket aknázzák ki, mindenkéltől az egyház tagjai között indították meg a gyűjtést. És, Istennek legyen hála, dacára annak, hogy az igen szerény anyagi viszonyok között élő hívek egyházi adóval is igen megvannak terhelve, a gyűjtés szép eredményre vezetett. Alig maradt el az egyháztagok közül egy is, ki el nem hozta volna a maga alamizsnáját az Ur oltárára. Ki-ki adott, mit adhatott, sokan szájuktól is megvonták a kenyeret, esakhogy lelkök számára megszerezhessek az annyira nélkülözött táplálékot. A kis sereg azonban a legnagyobb kitartással a legbuzgóbb áldozatkészség mellett sem volt képes annyit összehozni, hogy Istennek házat építhessen. Ily körülmények között oly nagy erőfeszítéssel végzett eddigi munkája megsemmisültén méltán kesereghetne, ha az annyira kifogyhatatlan protestáns áldozatkészségbe nem vetné bizodalját, reménységét.

Ha a magyar protestáns ember e vidékre, főleg pedig Lippára gondol, lehetetlen, hogy szíve meg ne dobbanjon. Bár a multnak csak halvány árnyéka vetődik a történelmi lapjaira, mégis eléggé kivehető, hogy mi volt az egykor, a reformáció első századában a magyar protestantismusra nézve. — Mai elsőrendű egyházaink még csak reformálva sem voltak, midőn Lippa már egyik fénylő pontja volt e vidéken az evangéliomnak. „Híres kollégiuma“, mely több jeles reformátor mellett egy Szegedi Kis Istvánt (a „legtudósabb magyar reformátort“) mondhatott magáénak, hány jeles hazafit adott a magyar hazának, hány buzgó hitbajnokot a magyar protestáns világnak? — ki tudná azt megmondani. Azon történelmi adatokból legalább, melyek, fájdalom, csekély számmal, reánk maradtak, azt lehet következtetni, hogy a lippai virágzó egyház fényes világító tornya s hatalmas védbástyája volt hitünknek, s épen akkor, midőn legnagyobb szükség volt reá.

Magyar protestáns hit- és vérrokonaink! Korunk szép jellemvonása az, hogy szereti hálaadóját leróni a mult nagyságai iránt. Egymásután emelkednek az emlékek a nagy, dicső és magasztos eszmék harezosainak tiszteletére. Mi magyarok büszkék lehetünk arra, hogy multunk gazdag a nagy alakokban, s dicsekedhetünk azzal, hogy multunk iránt nem vagyunk érzéketlenek, s sietünk nagyjaink emlékét megörökíteni. E tudatban szólunk hozzátok s hívünk fel benneteket, jöjjetek segítségünkre azok emlékei megörökítésében, kik hazánk déli vidékein hitünknek előharezosai, magyar protestáns egyházunknak méltó büszkeségei valának. S mi lesz méltóbb emlék, mint templom azon a helyen, hol éltek és munkálkodtak, honnan az evangéliomi világosságot árasztották széles e hazára. Ez által nemcsak a mult iránt rójjuk le hálánkat, de kötelességet teljesítünk a jelen iránt is, amennyiben idegen nemzetiségek közé ékelt magyar hitsorsosainknak helyet szerzünk, hol nemcsak a nagynevű ősök emlékét tarthatják fenn, de azok nyomdokain haladva, újra felépíthetik e vidéken egyházunk kőfalait, s idővel védbástyái lehetnek úgy a magyarságnak, mint a protestantismusnak!

Kegyes jóltevők! Az Irás szavaival szólunk hozzátok: „Megemlékezzetek a ti előttek járókról, kik néktek szólták az Istennek beszédét“ (Zsid. 13. 7.), s esdve kérünk titeket: „Legyetek adakozók a Szenteknek szükségekre“ (Róm. 12, 13.). „Boldog az, a ki a szűkölködőn könyörül; a veszedelemnek napján megszabadítja őtet az Ur; az Ur megőrzi azt és élteti azt, boldog léssen e földön“ (Zsolt. 41, 2. 3.)! Isten és a hazát egyiránt szolgálni hivatott célunkra minden legcsekélyebb

adományt köszönettel fogadunk s hírlapilag is nyugtázunk. M. t. Címet pedig felkérjük, hogy ezen ívet az aláírt pénzekkel együtt a gyűjtés bevégeztével a radna-lippai ev. ref. lelkési hivatalhoz Lippára szíveskedjék küldeni.

A minden áldások Istenének kegyelme legyen velünk!
Lippán, 1891. december hóban.

A radna-lippai ev. ref. egyház nevében:

Görgey Gyula,   **Thaly Lajos,**   **Fogarasi Bálint,**
főgondnok.   gondnok.   ev. ref. körlelkész.

* * *

A háromszázados szünetelés után új életre támadt, s most az újraalakulás nehézségeivel küzdő radna-lippai ev. ref. egyházat, mint a mely, más vallású és ajkú elemek közé ékelt fekvésénél fogva, s úgy felekezeti, mint magyar-nemzeti szempontból, kiválóan fontos missióra van hivatva: a legmelegebben ajánlom, és buzgón kérem hitfeleink munkás szeretetébe.
Budapest, 1891. decz. hó 12.

Szell Kálmán,

a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye esperese.

* * *

Midőn teljes egészében közöljük a fentebbi kérelmet, a legmelegebb rokonszenvvel ajánljuk e felekezeti szempontból olyannyira fontos ügyet olvasóink, általok tehetősebb egyházközségeink, hitfeleink anyagi pártfogásába. Jó és nagy munkát segítünk itt adományainkkal elő. Lapunk szerkesztője a maga részéről 1 frttal megindítja a gyűjtést, — hozzá tevén ezen 1 frtot Dienes Balázs n.-dobosi lelkész úrnak mult évben ugyanezen célra hozzánk küldött s általunk 1891. évi 3. számunkban nyugtázott 50 krjához, — s kijelenti, hogy a hozzá e célra küldendő adományokat készséggel elfogadja, nyugtazza s illető helyére eljuttatja.   Szerkesztő.

J e l e n t é s

a h.-m.-vásárhelyi ref. egyházi Jótét Egyesület 1890. évi működéséről és állapotáról. Kiadta Pap Imre, ev. ref. lelkész. III. füzet.

Csak közelebb, lapunk mult évi folyamának utolsó számában közöltük a h.-m.-vásárhelyi testvérek által egy új templom építésére tett adományok kimutatását. Most egy belmissiói egyesület, a „Jótét Egyesület“ működéséről szóló füzet alapján ez egyesület 1890. évi történetét, pénzügyeit stb. tüntetjük elő. Hadd fényljék a mi atyánkfiaiainak világosságuk, hogy mások is lássák az ő jó cselekedeteiket.

Az egyesület 1890. évi történetéhez. Nem kezdhetjük az egyesület ezen 3-ik évi történetének ismertetését valamely kiválóbb pártfogó nevének, tettének dicsekedve fölemlítésével, mert a lefolyt év ilyent nem jegyzett föl.

Szép lenne pedig, ha ez egyesület, melynek egyszerű gépezete nem nagy dübörgéssel és zakatolással halad a társadalom zajos pályaterén, hanem lassan, esendben, majdnem nesztelenül; szép lenne, ha homlokára tűzhetne évenként egy-egy fénylő nevet, mely mint világító lámpás messze szórva sugarait, ez által magára vonná a figyelmet; észrevennék, s mindtöbben-többen érdeklődnének iránta, látnák s megismernék pályáját, a melyen s a miként halad.

De ha a most elmúlt évben ilyen kiválóbb névvel és tettel nem dicsekedhetik is, azért az egyesület ez évi pályafutá-

sában is hálásan emlékezhetik néhány szerényebb összegű, jótékony adományról; s e szerényebb adományok, a forrást és ezélt tekintve, époly nagybecsűek, mint a tetemesebb összegek. Özv. Faragó Sámuelné B. Kiss Sára asszony, mint jó szívű, vallásos nő, tudatával bírván annak, hogy az Istentől nyert földi javainkat úgy és akkor érdemljük meg legjobban, ha csak, mint azoknak sáfárai, úgy tartjuk magunkat; s tudatával bírván annak, hogy „el nem vész az ajándék, sőt az a rész marad örökre nálunk, melyet fordítunk a végre, hogy másokat, ha szükségre jutnak, abból táplálunk“, — miként már az előbbi évben, úgy most is 20 frtot volt szíves adományozni a „Jótét“-nek. Mint a sareptabeli özvegynek korsójából az olaj: ne fogyjon ki, míg a szükség tart, az ő jó szívéből se a jótékony drága olaja, és ki ne égjen még sokáig az ő h sznos életének lámpája.

20 frt 50 kr adományoztatott az egyesület javára Szőke István polgártársunk által egy jótékonyezéla rendezett mulatság jövedelméből. Nagyon szép, hogy a jótékony céljaul épen a „Jótét“ egyesület célja tüzetett ki; ekként az örülők mintegy ellátogattak a sírókhoz: azokhoz a szegényekhez, árvákhoz, kik nem örömben, nem mulatságban, hanem gyakori szomorkodásban töltik életüket, s kiknek gondozása a „Jótét“ feladatát képezi.

Pénzintézeteink évi jövedelmeiknek felosztása alkalmával az általok segelyezésre kítüzött közhasznú intézetek közé sorozták egyesületünket is, és mindhárom pénzintézetünk nyujtott számára adományt.

Az a példa, hogy Budapesten s a mai nagy városokban a jótékony egyletek minden évben „újévi köszöntések megváltása“ czimén, emberbaráti céljaikra, jegyeket árúsítanak el: arra indította ez egyesület ideigl. elnökét, hogy ő is hasonlóan cselekedjék. Ennek megvalósítása végett néhány — általa felkért s kértére készséggel ajánlkozott — jó szívű nő állott segítségére, névszerint: tek. Czégényi Gézané, Hódi Mózesné, Németh Lajosné és Bereczk Pálné úrnők; továbbá: Szeremlei Ilonka, Tóth Margit, Futó Vilma, Kristó Mariska és Técsi Vilma úrhölgyek, kik az újévi köszöntők megváltási jegyeinek elárúsításában fáradozni szívesek voltak, s ez által az egyesület javára 61 frtot gyűjtöttek, és az egylet ügyei körül köszönetre méltó érdemet szereztek magoknak.

Tapasztalván az egyesület, hogy az ócska anyagokból aránylag jelentékeny bevétele szokott lenni, szükségesnek vélte egy, ezeknek befogadására szolgáló külön helyiség előállítását, s felkérésére a nagy. egyháztanács építettett is ilyent faiskolájának területén; azonban épen ez évben, a városunkban uralkodó járványos betegség: a ronesoló toroklob miatt, be kellett szüntetni az ócska anyagok gyűjtését.

Még egyet kell megemlítenünk.

Szeremlei Sámuel elnök a már első évben készítettett és szétosztott segely gyűjtő-perselyeken és a fentebb már említett „újévi köszöntők váltáságán“ kívül még más jövedelmi forrást is fedezett fel és nyitott meg. Ugyanis: „a budapesti önkéntes mentő egyesület“-nek az ottani vendéglők, boltok s egyéb nyilvános helyek csaknem mindegyikében látható gyufatartó perselyei mintájára 402 darab perselyes gyufatartót készítettett és osztatott ki városunk különböző részein: magánházaknál s egyesületi helyeken, kávéházakban, ezukrászdákban, kereskedésekben, bormérő helyeken és más nyilvános üzletekben; és az első évnegyed végével már ki is ürítették ezek, s az eredmény: 95 frt 69 kr lett. Ez által — mint már is látszik

— mind a jótékony egyesületnek jövedelme növekedni fog, mind minél szélesebb körben alkalom nyílik arra, hogy a jótékony erénye gyakoroltassék, s pedig úgy, hogy azt — mondhatni — meg se érezze, áldozatnak se tekinthesse, a ki e perselyekbe pár krajczárt dob akkor, mikor vagy mulatságra, vagy bevásárlásra pénzt ad ki. Üdvös, erényes dolgot cselekesznek azok, kik bút, bajt nem ismernek s a boldogság karjain ringatoznak... ha megemlékeznek azokról, a kik talán... sírva-sírnak s betevő falattal alig bírnak napról napra. — Üdvös, erényes dolgot cselekesznek a jótékony adakozók, mert — a mint az ének is mondja — Isten azokat kedveli, kik a szegényről el nem felejtkeznek, sőt azt kész indulatjok segéli s jól tenni mindenekkel igyekeznek. Szép dolgot cselekesznek az így adakozók azért is, mert így — névtelenül adakozva — annak tesznek eleget, a mit az Ur parancsolt: ne tudja a te bal kezed, a mit teszen a jobb kezed az adakozásban, a menyiben nevék nem jövén nyilvánosságra, nem hiúságból, nem dícséretnyerésből adakoznak, — mert az ilyenek elvették már az által jutalmukat, — de a ki jót cselekszik titkon, megfizet annak a Ur nyilván. Köszönet azért az ily névtelenül adakozóknak, s köszönet azoknak, a kik az ily perselyek elvállalásával elősegítik az egyesület jótékony céljait; és köszönet a buzgó ideigl. elnöknek, ki mindenképen, s ez által is törekszik az egyesület jövedelmeinek növelésére, ügyeinek előmozdítására.

Az egyesület tisztviselői. Az egyesület a h.-m.-vásárhelyi ref. egyház pártfogása és felügyelete alatt áll, mely annak tőkepénzeit is kezeli. A közvetlen kormányzat teendőit pedig az egyesületi közgyűlés és az osztályok választmányai útasításai szerint a következő tisztviselők teljesítik:

a) közgyűlési ideigl. elnök: Szeremlei Sámuel lelkész;
b) közpénztárnok, ki ideiglenesen az árvaosztály fizetéseit is teljesíti: Hódi József egyházi gondviselő.

c) a ruházati osztálynál igazgató: Szeremlei Sámuel; pénztárnok és gazda: Molnár Ferenc tanító; jegyző: Báthory Sándor tanító; választmányi tagok: Karancsi Dániel, Pap Imre, Futó Mihály, Barkász Károly, Molnár Ferenc, Nagy A. István, dr. Imre József, Bányai Sándor, Jeney Imre, Elek Sándor, Zsarkó Lajos, Könyves István;

d) az árvaosztálynál igazgató: Kiss Gusztáv nyug. tanár; jegyző: Vidonyi Jenő; választmányi tagok: Miklovicz Bálint lelkész, Halmi János, Vékony József, Czégényi Géza, id. Zsarkó Ferenc, Szombati Pál, id. Elek János, Zsarkó Sándor földműves, Asztalos Sándor kovács, Gombos János.

(Vége köv.)

Debreczen szab. kir. város polgármesterének évi jelentése az 1890. évről.

(Vége.)

Felső iskolák. Az ev. reformátusok főiskolája: 1. Hittani szak 71 tanulóval, 5 tanárral. 2. Jogi és államtudományi szak 142 tanulóval, 6 tanárral.

Középiszkolák. 1. Ev. ref. főgymnasium: A 8 osztályt látogatta összesen 567 tanuló, és pedig: az I. osztályt 93, a II. o. 66, a III. o. 103, a IV. o. 69, az V. o. 62, a VI. o. 56, a VII. o. 70, a VIII. 48, összesen 567. Tanított 13 rendes, 4 helyettes és segéd, 2 melléktanár. Rendkívüli tantárgyakat tanítottak

2-on. 1. Róm. kath. algymnasium. A négy osztályba járt összesen 101 tanuló s tanított 8 tanár és hitoktató. 2. Városi fő-reáltanoda. A hat osztályt látogatta összesen 180 tanuló s tanított 6 rendes, 7 hely. tanár és hitoktató.

Szakiskolák. 1. Ev. ref. tanítóképzede. A négy évi tanfolyamot látogatta 93 tanuló, tanított 5 rendes és 3 mellék, vagyis összesen 8 tanár. 2. Magyar kir. gazdasági tanintézet. A három évi tanfolyamot látogatta 81 tanuló, — az intézettel összekapcsolt földműves iskolát, mely két évi tanfolyamból áll, 36 tanuló; tanított 6 rendes és 8 segédtanár. 3. Kereskedelmi akadémia. A három évi tanfolyamot látogatta 163 tanuló, és pedig: első évi tanfolyamot 65, második évi tanf. 50, harmadik évi tanf. 48, együtt 163. Ezekhez számítva az esti tanfolyamnak 22 hallgatóját és az alsóbb fokú iskolák 151 növendékét, a befejezett 1889—90. tanévben összesen 336 egyén nyert kiképzést. 4. Városi iparos iskola. A tanulók létszáma volt 1114. Tanított 8 tanár és 28 tanító. Zenede. A növendékek létszáma volt 1889 - 90-ik évben: az általános képezdebe járt 17 leány, 17 fiú, együtt 34; az énekiskolába 29 leány, 1 fiú, együtt 30; a zongora-képezdebe 25 leány, 11 fiú, együtt 36; a zongora-iskolába 25 leány, 9 fiú, együtt 34; a hegedű-iskolába 7 fiú, együtt 7. Összesen 96 leány, 45 fiú, együtt 141.

Philantropikus intézetek. 1. Ev. ref. szegény-ápoloda. Ezen jótékony intézetben 156 munkaképtelen ev. ref. vallású szegény, u. m.: 62 férfi és 94 nő láttatik el hajlékkal, tüzelővel, élelemmel, ruházattal s kellő gondozással. Ez intézetben a szegények kenyeret, ebédet, vacsorát (hetenként 5-ször húsélt) nyernek. Kiadási költségeit a város és ref. egyház kölcsönösen viselik. A felügyeletet is a város és egyház által választott „ispotályi vegyes bizottság“ gyakorolja. Ezidőszent a vegyes bizottság elnöke Könyves Tóth Kálmán lelkész. A bizottság tagjai a város részéről: Vértessy István főjegyző, Csurka János tanácsnok, Dr. Medve Kálmán s Vecsey Viktor; egyházi részről: Dr. Legányi Gyula, egyúttal intézeti orvos, Boros Sándor, Alföldi Gábor. Nagy Gábor egyháztanácsnok s Jeney Miklós mint jegyző. Az intézetben ápoltak létszáma 1890-ben: 1889 ről átjött 62 fi, 94 nő = 156, 1890-ben meghalt 7 fi, 11 nő = 18, 1890-ben elbocsáttatott 2 fi = 2, 1890-ben benmaradt 46 fi, 67 nő = 113, 1890-ben fölvetetett 7 fi, 16 nő = 23, összesen 62 fi, 94 nő = 156. Kiadás az 1890-ik évben. 1. Naponkénti ebéd, vacsora 5680 frt 34 kr. 2. Kenyérért 3399 frt 09 kr. 3. Fehérruha, szűr, eszima, kötő, vánkös, pokrócz 491 frt 29 kr. 4. Ruhák, ágyneműek mosásáért 459 frt. 5. Ispotályi kisedővönő 600 frt. 6. Ispotályi kisedővönban dajka 120 frt. 7. Két dékán fizetése 432 frt. 8. Felügyelői fizetés 200 frt. 9. Orvosi fizetés 100 frt. 10. Ispotályi toronyőr fizetése 138 frt. 11. Fejszések váltságában 150 frt. 12. Gyógyszerekért 39 frt 30 kr. 13. Favágatás 37 frt 80 kr. 14. Vegyes költség 111 frt 68 kr. Összesen: 11,958 frt 50 kr. Fedezet: Várostopól évi segély 5400 frt. Ehhez járult az egyház 1890-ben 6558 frt 50 krral. Összesen: 11,958 frt 50 kr. Ezenkívül ad a város a szegények lakásának fűtésére 42½ m. ölfát. 2. Róm. kath. szegényápoloda. Fentartatik a város segélyezése mellett a róm. kath. egyház által. Állandó ellátást nyer benne 12 szegény. Kamatozó tőkéje ingatlan birtokra betáblázva 20,262 frt. 3. Nőegyleti árvaház. Fentartatik a debreczeni jótékony nőegylet által; a mult évben 15 árvaleány nyert benne ellátást és nevelést. 4. Róm. kath. árvaház (Theresianum). A róm. kath. árvaintézet (Theresianum) 1890. évi vagyoni állását, pénzforgalmát és az árvák létszámát következő adatok tüntetik fel:

I. Vagyoni állás az 1890. év végén: 1. Anyatóke ingatlan birtokra betáblázva 127,931 frt 50 kr. 2. A régi árvaház-épület értéke 40,000 frt. 3. Az új telek és arra épített lakrész értéke 10,000 frt. 4. A vett házutáni ondódi föld és újosztású föld 5000 frt. 5. A felszerelés értéke 3000 frt. Összes érték: 185,931 frt 50 kr. II. Pénzforgalom az 1890. évben: A) Bevétel: 1. Mult évi pénzmaradvány készpénzben 2213 frt 62 kr. 2. 6% kamat jövedelem 7587 frt 30 kr. 3. Visszafizetett tőkéköl 5060 frt. 4. Földhaszonbérből 310 frt. 5. Tartásdíjakból 1950 frt. 6. Takarékpénztári kamatból 38 frt 35 kr. Összesen: 17,159 frt 27 kr. B) Kiadások: 1. Élelmezés, világítás, mosatás 3612 frt 80 kr. 2. Ruha-, ágy- és asztalneműek 1230 frt 02 kr. 3. Tűzfifa mosás, főzés és fűtéshez 462 frt. 4. A házi személyzet fizetése 636 frt. 5. Iskolai kiadás 115 frt 91 kr. 6. Adó 120 frt 59 kr. 7. Gyógyszer 90 frt 82 kr. 8. Házön kívül ápoltak és segélyezettek 75 frt 78 kr. 9. Különféle házfentartási kiadások 719 frt 25 kr. Pénztárnok, alapítványi ügyvéd, jegyző, prefektus, orvos és kezeltetési költség összesen 1336 frt. Búza bevásárlás 499 frt 32 kr. Illetkegyenérték 26 frt 49 kr. Új tőkésítés 3440 frt. Összes kiadás: 12,364 frt 98 kr. III. Az árvák és házi személyzet létszáma: Alapítványos debreczeni születésű árva 45. Tartásdíj mellett neveltetett 14. A ház összes személyzete igazgatóval együtt 7. Élelmeztetett összesen 66.

Irodalom.

Prédikátori Tár. Szerkeszti Szász Gerő kolozsvári ev. ref. első pap, esperes és egyházkerületi főjegyző. Új folyam. Harmadik kötet. 1891. 259 lap. Ára 2 frt.

E jelen kötet is az ismert nevű szerkesztőnek ügybuzgalmáról, önzetlenségéről és a mai időszakban oly keveseknél és ritkán tapasztalható ideali muszról tanúskodik. Nem kímélve fáradságot, költséget, anyagi áldozatot, igyekezik használni a köznek, iparkodik tért és alkalmat nyújtani a tehetségnek. — Most is találkozunk e kötetben egy pár hírneves egyházi írónkkal és az ő sikerült beszédek körül oly szép rendben csoportosulva tünnek elénk a fejlődő és izmosodó tehetségről tanúskodó többi termékek is. Megvalljuk őszintén, hogy magától a szerkesztőtől örömet láttunk volna még egy-két remeket. Ő nem elavult, vagy vitás értékű homilétikai chablonok után indul, hanem saját sokoldalú tanulmányának és tapasztalásának hatásos sikereit mutatja fel példa gyanánt. És mert beszédei mind tartalmi, mind alaki szempontból kiállják a kritikát, méltán tekinthetők azok minták gyanánt. Ilyen a 30 éves jubileuma alkalmával Zsolt. 118, 22—24 alapján tartott prédikációja, melynek mind vezérigéje, mind inventiója és kivitele önálló gondolkozásra, művészi alkotóra vall. E beszédben az ékesenszólás, a hithűség és a közvetlenség ereje culminál; magas színvonalon áll az egész, de legemelkedettebb a befejező rész, a hol a szegeletkőről, Jézusról tesz hitvallást, arról a hűséges Megváltóról, a ki az út, az élet, az igazság. Méltó párja ennek a különféle alkalmiak közt közölt „Emlékbeszéd báró Kemény Gábor felett“. Mindkettő a különben tartalmas kötetnek maradandó értékű, kiváló díszé.

Ugy szerzőjére való tekintetből, mint tárgyánál fogva méltó helyen van közölve a „Keresztyén társadalom“ életét s létfeltételeit fejtegető négy elmélkedés. Némileg értekező modorban, de folyékony nyelvezettel, szép hasonlatok és eredeti gondolatok beszövéssel, építőleg mutatja fel az író az osztozó,

a könyörülő és a kölcsönösen segítő szeretetet a maga teljes fogalmi összességében. Hasonló ezekhez az „Egyedüliség” című beszéd, melyben különösen a példákkal s az életből vett tapasztalati tényekkel való igazolás művészete nyilatkozik, párosulva a bátorítás, vigasztalás, erősítés hathatós erejével.

Szövegszerűség, bibliai keret és szabatoság szempontjából ki kell emelnünk az „igazi szőlőtőről” írt homiliát és az azt megelőző szép husvétii beszédet. Mindkettő az élő Krisztust hirdeti, Ő hozzá vezérel. Iránya folyékonyságával és meleg hangjával válik ki az „Isten a mi örökségünk” felíratú elmélkedés, míg már a „Krisztus feltámadása” című, kissé hosszadalmas menetű beszédben az oktató elem a túlnyomó. Helyes dolog, hogy szerző a feltámadás ünnepének az Izrael páskájával való összefüggését hallgatóinak megmagyarázza és indokolja, hogy a husvét nem új keletű ünnep; továbbá az sem czéltalan, ha a Golgotán történt engesztelő áldozat érintése után tárja fel a husvétii öröm és vígasság nagyságát, csak hogy kissé tömörebben kellene ezt ecsetelni. Sikerült és pályadíjra érdemes „Az első zsoltár boldogjai”-ról szóló, oktató és építő tartalmú beszéd, melynek szerzője még több elmeterméssel is gazdagította az egyébként vaskos kötetet.

Nem tartván szükségesnek azt, hogy minden egyes beszédről külön-külön véleményt mondjunk, egyebeknek mellőzéseivel még csupán egyről akarunk érintőleg megemlékezni. Ez a „Jézus keresztre feszítésének okai” című, 60 frankos díjjal kitüntetett beszéd. Ennek mind kiinduláspontja, mind felosztása, mind gondolatmenete azt igazolja, hogy a szerző nem helyesen fogja fel s ennek következtében tévesen tanítja a christologiai alapigazságokat. Mivé silányulna a Megváltónak bünt engesztelő, helyettesítő halála, ha állana az, a mit a szóban forgó beszéd írója így fejez ki: „Jézus halálának legfőbb okát önmagában, hősiesség jellemeiben találom fel”. Ez nemcsak „különösen hangzik”, de alapjában téves.

Az alkalmiak szerzői között leggyakorlottabb tollú, igen vonzó előadású a „Három angyal” írója, a ki szépen, hathatósan tud szólni a szívhez. A többi írónál is több-kevesebb routine és siker constatálható.

Meglepő azonban, hogy egyes írók a biblián kívül eső körből igen sok példát idéznek, így aztán sok idegen fogalom és gondolat foglal tért a prédikációkban. Ott találjuk Tacitus (16. l.), Medicis Cosmos (36. l.), Don Pedro (38. l.), Miguel (u. o.), Lykurgus (43. l.), Solon (60. l.), Cleobis, Biton, Croesus (u. o.), Diagoras, Chilon (140. l.), Nagy Sándor (163. l.) neveit. Fordul elő ilyen kifejezés is: „gondolkozz meg jól” (41. l.) és ugyanottan körül még több ilyen is.

Összegezve a jelen kötet átolvasása után alkotott véleményünket, azt mondjuk, hogy a Prédikatori Társ, a jelenlegi szerkesztőnek műértő, kritikai közvetlen egybeállítás mellett továbbra is fentartandónak, folytatandónak ítéljük, s óhajtjuk, hogy a következő kötetek folyton fokozódó érdeklődést keltsenek és megérdemelt méltánnyal találkozzanak.

Z. M.

A „Vasárnapi Ujság” januárhó 3-iki száma a következő tartalommal jelent meg: „Fiume. A magyar kikötőváros”. Irta Kenedi Géza. (Nyolcz képpel, három Hány Gyula rajza). — „Mákszemek”. Költemények Vajda Jánostól. — „Házasság éhségből”. Elbeszélés. Irta Jókai Mór. (Goró Lajos rajzaival). — „Hunok az ellenség előtt”. (Checa festményével). — „Az alsóthi cigánytelepítés”. — „Újévkor”. Költemény

Szabó Endrétől. — „Judit”. Angol elbeszélés. (Képek). — „Újév”. (Goró Lajos rajzaival). — „Egy irodalmi ügy”. — „A főrévi mysteriumról”. Solymosy Sándortól. — „Londoni divattudósítás”. Alicetől. (Divatképpel). — „Barbi Alice”. (Arczképpel). — Irodalom és művészet; Egyveleg; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes heti rovatok. — A „Vasárnapi Ujság” e száma a borítékkal együtt 3 ívre terjed. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem utca 4. sz.) megrendelhető a „Képes Néplap” legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 1 frt 20 kr. A „Vasárnapi Ujság”-ból újévtől kezdve albumszerű díszkiadás is jelen meg a legfinomabb vastag velinpapíron; a „Politikai Ujdonságok” pedig a napi eseményekre vonatkozó számos képpel illusztrálva adatik ki. — Ajánljuk e kitűnően szerkesztett lapot, protestáns családaink e régi jó barátját méltán és régen kiérdemelt pártfogásba.

Különfélék.

A tiszántúli egyházkerület püspöki hivatali állására f. hó 10-ig adandók be a szavazatok. A főgondnok úr pedig f. hó 11-re hívta be Debreczenbe a szavazatbontó bizottság tagjait.

Debreczeni egyházközség. Kimutatás a debreczeni ev. ref. egyház keresztelei, halálozási és esketési, áttérési és kitérési anyakönyvéből az 1891-ik évről. I. Élve született törvényes fi: 663; nő: 663; együtt: 1326. Élve született törvénytelen fi: 110; nő: 113; együtt: 223. Halva született törvényes fi: 59; nő: 45; együtt: 104. Halva született törvénytelen fi: 16; nő: 12; együtt: 28. Élve és halva született összesen fi: 848; nő: 833; együtt: 1681. II. Meghalt fi: 758; nő: 720; együtt: 1478. III. Egybekelt tiszta: 311; vegyes pár: 63; együtt: 374 pár. IV. Áttért fi: 9; nő: 6; együtt: 15. V. Kitért fi: 1; nő: 6; együtt: 7. Szaporodás: 211. Lélekszám az anyakönyv szerint fi: 20,304; nő: 21,068; együtt: 41,372.

Kisujszállás. Az 1891. év városunk és egyházunk állapotában esendőség, béke és lehető kedvező körülmények közt folyt le. Ha volt ború, volt derű is, hiszen e kettő az életben egymást felváltva tűnik elő. Az ó év utolsó napja, mint más években, úgy a jelenben is buzgó vallásos érzések között zárult le egyházunkban. Vallásos népünk ugyan meglepő sokaságban jelent meg az egész napi istenitiszteleten, feltűnőleg mégis az év utolsó esti istenitiszteletén, imádni Teremtőnk, hálát adni Istenünknek, mint jó Atyánknak az év elvett áldásaiért. Hogy a vallásos érzés még nem halt ki híveink szívéből egyházunk, iskoláink és árva szegényeink iránt: tagadhatlanul bizonyítják a lefolyt évben tett önkéntes adományok, melyek egyházunk aranykönyvébe beíratk, istenitisztelet végeztével az imádkozó lelkész által közhírré tétettek. Álljanak itt e lapban buzdító, lelkesítő például, hogy ne csak az aranykönyv néma lapjai hirdessék a nemes szívű adakozók neveit. Balla András és neje szegény árva iskolás gyermekek felsegélési alapjára 100 frt. Pardi Jánosné Czaga Mária leánya Kis Gy. Eszter nevében, ugyanazon célra 100 frt. Czaga Mária, néhai férje Pardi Sándor nevére úrvacsorai bor beszerzési alapra 100 frt. Nagykunsági takarékpénztár a kisedővoda javára 50 frt. Keszi Hajdú Lajos szegény árva iskolás gyermekek ruházati alapjára 10 frt. Keszi Hajdú Lajos gymnasiumi

szegény tanulók felségelési alapjára 10 frt. Összesen 370 frt. Tanintézetünket illetőleg azon kedvezőtlen eset állott elő, hogy elemi fiú- és leányiskoláink a mostani járványos betegség miatt még most is be vannak zárva. Középtanodánkban azonban a tanítás az ünnepi szünet után e hó 4-én elkezdődött. Ez év folyamában felmerült egyházunkban középtanodánk 6 osztályának 8-ra emelésének eszméje. Egyházunk tanácsa érintkezésbe is tette magát e tárgyban a közoktatásügyi minisztériummal. Még eddig eredmény nincs. Karácsonra 45 szegény árva ruházattal fel a szegénységi alapból, mely ruházatra 360 frt adatott ki. Egyházunk költségvetése e folyó évre 18,269 forint, ez összegben felül van még a középtanodai költség. — Egyházunk statisztikája 1891-ről következő: Született fiú 210, leány 190 = 400. Élve született törvényes 354, törvénytelen 16. Halva született törvényes 27, törvénytelen 3 = 400. Iker szülés 5 esetben, 3 esetben 2 fiú, két esetben 1 fiú, 1 leány. Meghalt fi 233, nő 224, összesen 458, 1 meghatározhatatlan nemű; ezek közt 90 imádsággal, 68 egyházi beszéddel, a többi énekszóval temettetett. Esküdött 120 pár; vegyes vallású 2, a többi tisztán református. Keszti Hajdú Lajos.

Elismervény. T. Szerkesztő Ur! Van szerencsém tisztelttel értesíteni hogy a szerkesztése alatt megjelenő Debreczeni Protestans Lap 1891. évi folyamának 43-ik, 47-ik, 50-ik, 51-ik és az 1892. évi folyam 1-ső számában a Magyar Prot. Irodalmi Társaság részére nyilvánosan kimutatott alapítványokat, rendes és pártoló tagsági díjakat, segélyezéseket és a népies irodalom támogatására küldött gyűjtéseket s illetőleg perselypenzeket a hozzájuk járuló időközi kamattal együtt 259 frt 21 kr, azaz kétszázötvenkilenc forint 21 krnyi összegben a mai napon postaútvánnyon hiány nélkül kézhez vettem s a tisztelt beküldők javára elkönyveltem. Ez értesítéssel és nyilvános nyugtázással kapcsolatban legyen szabad b. lapja útján tudatnom a tisztelt új tagokkal, hogy, miután a Prot. Szemle 1891. évi I. füzeté már régebben teljesen elfogyott s így a kiadóhivatal ez évfolyamból már teljes számú példánnyal nem szolgálhat, mindazokat az újabb tagsági díjakat, melyek a fentebb kitett 259 frt 21 krnyi összegben befoglaltatnak, a tisztelt tagok javára a folyó 1892 ik évre jegyeztem, nem tartván méltányosnak, hogy teljes tagsági befizetéseket fogadjon el a Társaság akkor, mikor teljes példányszámú kiadvánnyal már nem szolgálhatunk. Azt hiszem, hogy az 1892 től belépő tagoknak a választmány majd bizonyos mérsékelt áron fogja adja a múlt év folyamán megjelent monografiát. Erről annak idején lesz szerencsém értesíteni a t. tagokat. Legyen az Ur áldása a nemes buzgólkodókon, kik a Társaságot nagy céljaiban támogatták, s legyen áldott annak a nagy és szép léleknek emlékezete, a kinek indítására mozdultak meg erősebben a szívek a lelkesedésben és a kezek a munkában! Budapest, 1892. jan. 2. Kenessey Béla, a Magyar Prot. Irod. Társ. titkára.

Kerkapoly Károly haláláról megemlékeztünk már lapunk múlt számában is. A szerény pápai ref. tanárból pénzügyminiszterré, v. b. t. tanácsossá emelkedett, majd ismét egyetemi tanárrá lett férfiú, ki mint presbyter, pápai iskolai gondnok, konventi és zsinati képviselő, élete végeig kimutatta egyháza ügyei iránti meleg érdeklődését, szül. 1824 ben Szent-Gálon. 1846-ban ügyvédi oklevelet nyert, ugyanazon időben Pápara hívatott bölcsészeti studiumok tanárának; 1865-ben országgyűlési képviselő, 1870-ben pénzügyminiszter, majd 1874-ben budapesti egyet. tanár lett s e téren működött, a politikát és nemzetgazdaságtant adván elő. haláláig, mely hosszas betegség után a múlt év utolsó napján következett be. Eltemetett nagy részvét mellett f. hó 2-án. Irodalmi művei közül a „Prot. egyházalkotmány“ az, mely nevét, mint a prot. egyházi autonomia egyik lángoló buzgalmú hívének nevét, egyházunk

történetében leginkább megörökíti. Nagy vagyontól jótékony cselekedetekre, szegény árva gyermekek számára alapítandó intézetekre hagyta. Nyúgodjék békeben!

Egy özvegy papné halála. Említettük mult számunkban, hogy Ajtai Lajosné, Juhász Katalin asszony, testvére temetésére utazván T.-Sz.-Miklóstra, ért oly szerencsétlen véget. E halálesetre utólag megjegyezzük, hogy a szegény nőt nem a vasút roncsolta össze, hanem szerencsétlenül lépett ki a vasúti kocsiból s menten holtan rogyott össze. Mint ma egy hete is írtuk, mi hírünket politikai lapokból vettük át. A mi pedig azt a testvért illeti, kinek temetésére Ajtainé utazott, most annak emlékezetét akarjuk, mint a megpróbáltatások tűzén sokszorosán átment igazi református papné, jó édes anya emlékeztét megörökíteni. E jó nő özv. Papp Lajosné, Juhász Amália asszony volt, ki Juhász Lajos most már nyugalmazott n.-károlyi kántor leánya volt. Férjhez ment először Kozma Pál ginesi lelkészhez, kivel 12 évig élt; ekkor hirtelen meghalt férje, mint már hodászi lelkész, s a szegény nő 5 gyermekkel özvegyen és semmi nélkül maradt. Küzdve, de Istenben vetett erős hitében egy percze is meg nem tántorodva, nevelgette gyermekeit mintegy 8 éven át, a mikor Papp Lajos szaniszlói lelkészhez ment másodszor férjhez, kivel 8 évig élt házasságban. E házasságból is született egy leánya. Azóta ismét mint özvegy élt, s legutóbb Török-Szt-Miklóson egy leányánál lakott, ki ott óvónő. A sok és súlyos küzdelemben megtört nő szívbajt kapott, a mely 1891. decz. 27-ikén kioltá életét. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. A templomban Kutas Bálint, a sírnál Vadai Ferencz lelkészek mondottak meghatározó beszédet, aztán egy sírba tették szerencsétlen testvérével, ki midőn temetésére sietett, oly borzasztó módon halt meg. Siratják fiai: Zsigmond, m.-sassi lelkész, László munkácsi tanító és többi gyermekei. Legyen áldott emlékezete!

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: CSIKY LAJOS.

HIRDETÉS.

Ifj. Hönig Frigyes harang- és ércz-öntődéje

Aradon, Rákótzty-utca 28. szám.

Alapított 1840-ben. Állami ezüst éremmel kitüntetve 1890-ben.

Ajánlja több évi jótállás mellett a legújabb találmányú harangjait; melyek előnye a régi szerkezetű harangokkal szemben az, hogy 22% súly és ármegtakarítás mellett — erősebb és kellemesebb hangúak.

Továbbá ajánlja a legjobb szerkezetű, forgatható vas harang-felszereléseit, melyek alkalmazásával a harangok a megpedéstől megóvatnak, — az áttétes tengely ágyak használásával pedig a legnagyobb harangok is könnyen kezelhetők; — vas harang állványait, valamint régi harangoknak új, forgatható felszerelésre való átalakítását.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra díjmentesen küldetnek.

5—10